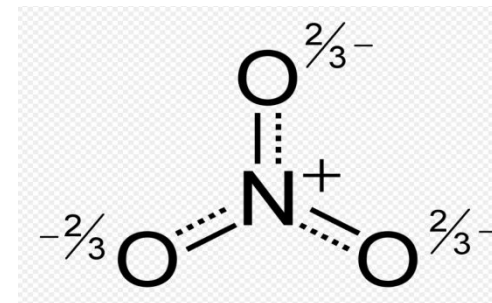

ТАҚЫРЫБЫ: НИТРАТТАРДЫ ҚОЛДАНУ

Орындаған: Асабай Ж.Қ

Нитраттар(Нитраты; [грек](#)(Нитраты; грек, nitron - сода, селитра) — өнеркәсіпте, әсіресе ауыл шаруашылығында көп қолданылатын [азот](#) қышқылының тұздары.

Аммоний Аммоний нитраты, сілтілік және сілтілік жер металларының нитраттары селитра деп аталады. Белгілі бір мөлшерден артық пайдаланғанда Нитраттар тамақ өнімдерінде жиналады да, адамды уландырады. Нитрат тұздарын металлдарды, негіздік оксидтерді, негіздерді және аммиакты азот қышқылымен әрекеттестіріп алады.

Нитраттар концентрациясының аса көп болулары: қырық қабатта – өзегі мен жапырақтарында, қияр, қымыздық, көкшөптерде – сабағында (ұшында), сәбіз, шомырда – тамырының астыңғы бөлігінде. Құрамындағы нитраттар тазалау, суға салу, қайнату кезінде төмендейді.

ПРЕДЕЛЬНО ДОПУСТИМЫЕ ДОЗЫ НИТРАТОВ

Овощная культура ПДК (мг/кг)

Редис 1500

Свекла 1400

Капуста 900

Кабачки 400

Картофель 250

Морковь 250

Перец 200

Помидоры 150

Адам ағзасына нитраттар көп түссе метгемоглобинемияға, асқазан қатерлі ісігіне шалдығады, жүйке және жүрек-қан тамыры жүйелеріне, эмбриондардың дамуына теріс әсерін тигізеді. Метгемоглобинемия – бұл оттегілік ашығу (гипоксия), оттегін көтере алмайтын қан гемоглобині метгемоглобинге айналуына әкеп соғады. Метгемоглобин қанға нитраттардың түсуі кезінде жиналады. Қанда метгемоглобиннің құрамы 15% шамасында болса енжарлық пайда болады, құрамында 50% аса болса ұйқы келіп, тұншықтырудан өліп кеткен тәрізді белгілермен өліп кетеді. Ауру демікпе, тахикардия, цианозбен сипатталады, ауыр жағдайда есінен тану, тырысу, өлім.

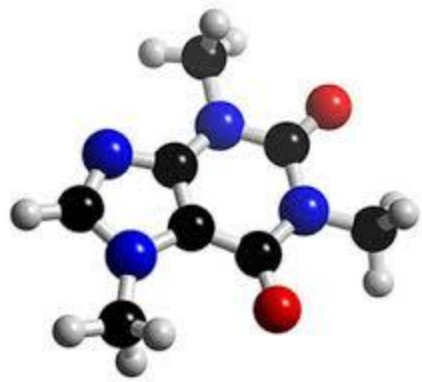

- Азот қышқылының барлық тұздары суда жақсы ериді. Азот қышқылының тұздары NaN_3 , NH_4NO_3 , KN_3 , көбінесе азот тыңайтқыштары ретінде қолданылады. Натрий және калий нитраттары шыны қайнатуда, тағамдарды консервілеуде қолданылады. Оқ-дәрі алу үшін калий нитратынан KN_3 , күкірттен және көмірден тұратын қоспа жасайды. Күміс нитраты AgNO_3 ([ляпис](#) деп те аталады) медицинада, затты күмістеу үшін және химиялық лабораторияларда хлор ионын табуға, анықтауға пайдаланады.

Назарларыңызға рахмет!

